НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
к. філософ. н., доцент
_____ І.М. Савицька
«17» травня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри філософії та міжнародної комунікації
Протокол №9 від 4 травня 2022 р.

Завідувач кафедри (в.о.) к. філософ. н., доцент
_____ В.П. Культенко

РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Гарант ОП
_____(С.О. Білан)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії »
освітня програма «Міжнародні відносини»
Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к.юр.н., доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації Харчук О.О.

Київ – 2022

1. Опис навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	–	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	–
Семестр	1	–
Лекційні заняття	30год.	–
Практичні, семінарські заняття	30 год.	–
Лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота	60 год.	–
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	2 год. 2 год.	– –

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета викладення навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» націлена на те, щоб студенти накопичили певну суму знань з проблем виникнення, розвитку і функціонування державних і правових інститутів у зарубіжних країнах, виробили певні навички і уміння аналізу, оцінки фактів, подій і явищ минулого, їх використання в сучасних умовах, тобто мета, завдання, які стоять перед дисципліною, носять передусім навчальний, дидактичний характер.

Завдання вивчення дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» полягає у: формуванні загально юридичної культури, підготовки до засвоєння в подальшому галузевих юридичних дисциплін, ознайомленні студентів зі знаннями минулого; висвітленні значення історії держави та права зарубіжних країн, яка дає можливість не лише глибше розуміти державно-правові процеси сучасності, але й прогнозувати подальший розвиток держави і права.

У **результаті** вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

– предмет, структуру, зміст курсу в обсязі робочої програми;
– умови виникнення, розвиток, та припинення державно-правових і політичних правовідносин у різні часові періоди;
– формування та розвиток світогляду, заснованого на загальнолюдських цінностях, в тому числі закріплених у цінностях верховенства права, людини, її прав і свобод, демократичного конституційного ладу;
– засвоєння модерних концепцій держави і права;
– оволодіння понятійно-категоріальним апаратом юридичної науки.

уміти:

– аналізувати наукову літературу з дисципліни;
– проводити порівняльно-правовий аналіз;
– аналізувати і узагальнювати судову практику;
– тлумачити норми та застосовувати норми законодавства, а також інші міжнародно-правові та національно-правові акти;
– проводити науково-дослідну роботу в сфері порівняльного правознавства.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що

характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- загальні компетентності (ЗК):

1) **ЗК3.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2) **ЗК4.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3) **ЗК5.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
4) **ЗК6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
5) **ЗК7.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
6) **ЗК8.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
7) **ЗК9.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
8) **ЗК12.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

1) **СК2.** Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
2) **СК4.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.
3) **СК5.** Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.
4) **СК7.** Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України
5) **СК11.** Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.
6) **СК12.** Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

3. Програма та структура навчальної дисципліни

- **повного терміну денної (заочної) форми навчання;**
- **скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.**

Змістовий модуль 1.
Держава і право стародавнього світу та середніх віків

Тема 1. Предмет і метод історії держави і права зарубіжних країн

Предмет історії держави і права зарубіжних країн. Місце науки та навчального курсу історії держави і права зарубіжних країн в системі історичних, загальноюридичних і спеціальних дисциплін, їх співвідношення, теоретичне і практичне значення данного курсу для підготовки спеціалістів-юристів. Загальнонаукові та спеціальні методи пізнання і вивчення історії держави і права зарубіжних країн. Періодизація історії держави і права зарубіжних країн, джерела вивчення навчального курсу.

Тема 2. Державо і право Стародавнього Сходу.

Суть азіатського способу виробництва. Класи і стани у країнах Стародавнього сходу. Роль географічного середовища у формуванні типу держави і форми правління. Особливості виникнення і розвитку держави і права у Вавилоні. Правове становище окремих груп населення. Державний устрій і управління, збройні сили. Джерела права. Характеристика законів царя Хаммурапі. Право зобов'язань. Кримінальне і процесуальне право.
Виникнення держави в Індії. Система варн. Центральне і місцеве управління.
Джерела і основні риси права.

Тема 3. Державо і право Стародавньої Греції.

Особливості виникнення держави в права в Афінах. Реформи Тесея, Солона і Клісфена. Суспільний лад Афін. Державний лад Афін. Суд і судочинство. Особливості суспільного і державного ладу Спарти. Джерела афінського права та його основні риси.

Тема 4. Державо і право Стародавнього Риму.

Виникнення держави і права в Римі. Боротьба патриціїв і плебеїв. Реформа Сервія Туллія. Правове становище окремих груп населення.
Державний устрій і управління. Причини переходу до монархії.
Приципат. Домінат. Суспільний лад Риму у період монархії, розвиток колонату. Джерела права. Кодифікація римського права.Римське право давнього та класичного періодів. Зобов'язальне право. Зміна форм цивільного процесу. Історичне значення римського права.

Тема 5. Державо і право франків.

Особливості виникнення держави у франків. Форми власності. Реформи Карла Мартелла. Державний лад. Судові органи. Джерела права. "Салічна правда" франків.

Тема 6. Феодальна держава і право Франції.

Формування станів феодального суспільства у Франції. Феодальна ієрархія. Боротьба королівської влади за централізацію держави. Реформи Людовика IX. Виникнення і розвиток станово-представницької монархії. Генеральні штати. Великий березневий ордонанс. Абсолютна монархія. Реформа Ришельє. Криза абсолютизму. Джерела права.

Тема 7. Феодальна держава і право Англії.

Завоювання Британії англо-саксами. Формування феодальних відносин. Зміни у суспільному і державному ладі Англії після норманського завоювання. Велика Хартія Вольностей 1215 року. Виникнення парламенту. Місцеві органи самоуправління. Еволюція судової системи. Виникнення суду присяжних. Особливості абсолютної монархії в Англії. «Криваве» законодавство. Джерела права. Особливості англо-саксонської системи права.

Тема 8. Феодальна держава і право Німеччини.

Особливості утворення і розвитку феодальної держави в Німеччині. Золота Булла 1356 року. Станово-представницька і абсолютна монархії у Німеччині. «Освічений» абсолютизм в Прусії і Австрії. Джерела права і його основні риси. Рецепція римського права. Саксонське і Швабське зерцало. Кароліна.

Тема 9. Феодальна держава і право у країнах Східної Європи.

Особливості розвитку феодальних відносин у Східній Римській імперії (Візантії). Еволюція суспільного і державного ладу. Вплив візантійської державності і візантійського права на державно-правовий розвиток слов'янських народів. Феодальна держава в Болгарії. Феодальна держава в Сербії. Феодальна право в країнах Східної Європи.

Змістовний модуль 2.
Держава і право Нового часу та Новітнього часу

Тема 10. Буржуазна держава і право Англії.

Передумови революції в Англії. «Петиція про право» 1628 р. Основні етапи і особливості англійської революції. Класи і партії у революції. Протекторат Кромвеля. «Знаряддя управління». Реставрація монархії.

Habeas corpus akt 1679 р. "Славна революція" 1668 р. Білль про права 1689 р. Акт про престолонаслідування 1701 р. Виникнення кабінету міністрів. Розвиток державного ладу Англії ХУІІІ ст. Виборчі реформи 1832 та 1867 років. Консервативна і ліберальна партії. Поява лейбористської партії. Англо-саксонська системи права.

Тема 11. Держава і право США (XVIII-XIX ст.)

Передумови боротьби американських колоній за незалежність. Декларація незалежності 1776 року. Статті конфедерації 1781 року. Конституція США 1787 року. Білль про права. Виникнення і оформлення двопартійної системи . Громадянська війна Півдня і Півночі США. Конституційний розвиток США після громадянської війни і управління в штатах. Суть американської правової системи.

Тема 12. Буржуазна держава і право Франції.

Передумови революцій кінця ХУІІІ ст. Основні етапи і особливості французької революції. Установчі збори. Декларація прав людини і

громадянина 1789 року. Конституція 1791 року. Ліквідація монархії і проголошення республіки.Суть якобінської диктатури.Переворот 9-го термідора. Конституція 1795 року. Директорія. Встановлення консульства.

Конституція 1799 року. Імперія Наполеона. Кодекси Наполеона.Відновлення монархії. Хартії 1814 і 1830 років.Революція 1848 року і утворення Другої республіки. Виникнення другої імперії. Державний лад другої імперії. Франко-пруська війна і падіння імперії.

Тема 13. Буржуазна держава і право Німеччини.

Особливості розвитку Німеччини першої половини XIX ст. Реформи в Прусії. Вплив революції 1848 р. на розвиток німецьких держав. Північнонімецький союз. Утворення імперії. Конституція 1871 року. Джерела та основні риси права Німеччини.

Тема 14. Державо і право Німеччини в Новітній час.

Революція в Німеччині і утворення Веймарської республіки. Виникнення фашистської партії. Прихід фашистів до влади. Механізм фашистської влади. Розгром фашистської Німеччини і утворення ФРН і НДР. Розвиток права.

Тема 15. Державо і право США в Новітній час.

Особливості розвитку США 20-30 р.р. XX ст. Поправки до Конституції. Регулювання суспільних і трудових відносин. Відносини між гілками влади. Процес формування і механізм реалізації внутрішньої і зовнішньої політики США. Розвиток права.

Тема 16. Державо і право Англії в Новітній час.

Особливості суспільного і державного розвитку Англії першої половини XX ст. Реформа виборчої системи. Суть делегованого законодавства. Вестмінстерський статус 1931 р. Державне регулювання економіки. Особливості розвитку англійської правової системи.

Тема 17. Державо і право Франції в Новітній час.

Режим Третьої республіки. Виникнення режиму Четвертої республіки. Конституція 1946 р. Падіння Четвертої республіки і виникнення режиму П’ятої республіки. Розвиток права.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. . Держава і право стародавнього світу та середніх віків												
Тема 1. Предмет і метод історії держави і права зарубіжних	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-

країн												
Тема 2. Держава і право Стародавнього Сходу.	5	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Держава і право Стародавньої Греції.	6	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Держава і право Стародавнього Риму.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Держава і право франків.	5	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Феодальна держава і право Франції.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Феодальна держава і право Англії.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Феодальна держава і право Німеччини.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Феодальна держава і право у країнах Східної Європи.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	60	15	15	-	-	30	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Держава і право Нового часу та Новітнього часу												
Тема 1. Буржуазна держава і право Англії.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Держава і	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-

право США (XVIII-XIX ст.)												
Тема 3. Буржуазна держава і право Франції.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Буржуазна держава і право Німеччини.	6	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Держава і право Німеччини в Новітній час.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Держава і право США в Новітній час.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Держава і право Англії в Новітній час.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Держава і право Франції в Новітній час.	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15	-	-	30	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	30	30			60	-	-	-	-	-	-

4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і метод історії держави і права зарубіжних країн	2
2.	Державо і право Стародавнього Сходу.	1
3.	Державо і право Стародавньої Греції.	1
4.	Державо і право Стародавнього Риму.	2
5.	Державо і право франків.	1

6.	Феодальна держава і право Франції.	2
7.	Феодальна держава і право Англії.	2
8.	Феодальна держава і право Німеччини.	2
9.	Феодальна держава і право у країнах Східної Європи.	2
10.	Буржуазна держава і право Англії.	2
11.	Держава і право США (XVIII-XIX ст.)	2
12.	Буржуазна держава і право Франції.	2
13.	Буржуазна держава і право Німеччини.	1
14.	Держава і право Німеччини в Новітній час.	2
15.	Держава і право США в Новітній час.	2
16.	Держава і право Англії в Новітній час.	2
17.	Держава і право Франції в Новітній час.	2

5. Контрольні питання для визначення засвоєння знань студентами

(МОДУЛЬ І)

1. Предмет і метод науки історії держави і права зарубіжних країн та її місце в системі юридичних наук.
2. Специфічні риси політичної організації давньосхідних суспільств (Східна деспотія).
3. Державний лад Вавилона в часи Хаммурапі.
4. Загальна характеристика Законів царя Хаммурапі, їхня структура.
5. Правовий статус основних груп населення за Законами царя Хаммурапі.
6. Регулювання майнових відносин за Законами царя Хаммурапі.
7. Злочин і покарання за Законами царя Хаммурапі.
8. Суспільний і державний лад Стародавнього Єгипту.
9. Основні джерела для вивчення історії Індії із середини II – до середини I тисячоріччя до н. е.
10. Державний лад Стародавньої Індії і положення індійських царів в імперії Маур'їв.
11. Загальна характеристика Законів Ману.
12. Регулювання майнових відносин за Законами Ману.
13. Злочин і покарання за Законами Ману.
14. Основні риси суспільного і державного ладу Стародавнього Китаю. Реформа Шан Яна.
15. Джерела й основні риси права Стародавнього Китаю.

16. Утворення Афінської держави. Реформи Тесея.
17. Реформи Солона і Клісфена в Афінах. Плутарх про реформи Солона. Аристотель про реформи Клісфена.
18. Державний лад Афін у V–IV ст. до н. е. Реформи Ефіальта і Перикла.
19. Рабовласницька демократія в Афінах у V ст. до н. е. Народні збори. Рада п'ятисот. Геліея.
20. Суспільний і державний лад Спарти.
21. Основні риси Афінського права.
22. Періодизація історії держави і права Риму.
23. Виникнення держави в Стародавньому Римі. Реформи Сервія Туллія.
24. Правове положення населення Римської республіки.
25. Державний лад Римської республіки.
26. Характеристика принципату і домінату як двох етапів в історії Римської імперії.
27. Джерела Римського права найдавнішого періоду.
28. Джерела Римського права класичного періоду (преторське право і право народів).
29. Законодавство римських імператорів класичного періоду – найважливіше джерело права (едикти, рескрипти, декрети, мандати).
30. Джерела Римського права постклясичного періоду (Інституції Юстиніана, Дигести, Кодекс).
31. Зобов'язальне право класичного і постклясичного періодів Риму. Розподіл договорів на основні групи.
32. Публічне і приватне право класичного і постклясичного періодів Риму.
33. Право приватної власності за Законами XII таблиць.
34. Делікти за Законами XII таблиць.
35. Манципація – спосіб відчуження речей за Законами XII таблиць.
36. Сільські сервітути за Законами XII таблиць.
37. Нексум – договір позики в Римі за Законами XII таблиць.
38. Злочин і покарання в Стародавньому Римі за Законами XII таблиць.
39. Процес у Стародавньому Римі за Законами XII таблиць.
40. Ранньофеодальна франкська монархія. Реформи Карла Мартелла.
41. Державний лад франків при Меровінгах.
42. Походження Салічної правди і її загальна характеристика.
43. Злочин проти особистості по Салічній правді.
44. Судовий процес у Франкській державі.
45. Виникнення і розвиток сеньйоральної монархії у Франції. Реформи Людовіка IX.
46. Станово-представницька монархія у Франції в XIV–XV ст. Генеральні штати.
47. Зміни в правовому положенні станів у період абсолютної монархії у Франції.
48. Джерела феодального права у Франції.

49. Джерела права на півдні Франції (рецепція римського права, міське право, канонічне право, королівське законодавство).
50. Основні риси права феодальної власності на землю у Франції.
51. Державна регламентація виробництва і торгівлі у Франції в період абсолютизму.
52. Сімейне і спадкове право у Франції в XVI–XVII ст. (майорат).
53. Каральний характер кримінального права у Франції в XVI–XVII ст.
54. Судовий процес феодальної Франції.
55. Утворення і розвиток ранньофеодальної держави в Англії.
56. Норманське завоювання і його вплив на суспільний лад Англії в XI–XIII ст. Реформи Генріха II.
57. Утворення станово-представницької монархії в Англії. Виникнення парламенту.
58. Прийняття Великої хартії вольностей 1215 р. в Англії і її основні положення.
59. Абсолютна монархія в Англії і її особливості.
60. Правове положення різних груп населення Англії по Великій хартії вольності 1215 р.
61. “Загальне право” і судовий прецедент у феодальному праві Англії.
62. “Суди справедливості” і “право справедливості” у феодальному праві Англії.
63. Злочин і покарання за феодальним правом Англії.
64. Становлення і розвиток ранньофеодальної держави в Німеччині. “Священна Римська імперія”.
65. “Золота булла” 1356 р., видана німецьким імператором і чеським королем Карлом IV.
66. Органи станового представництва в Німеччині (рейхстаг і ландтаг).
67. Особливості абсолютизму в Німеччині.
68. Саксонське і Швабське зерцала.
69. “Кароліна” як найважливіше джерело права феодальної Німеччини в XVII ст.
70. Еволюція суспільного і державного ладу Візантії. Імператор і центральний державний апарат.
71. Загальна характеристика і джерела права у Візантії.
72. Кодификація Юстиніана у Візантії.
73. Роль Еклоги у Візантійський судах.
74. Законотворча діяльність візантійських імператорів македонської династії (іконопочитателів) Василя I і Лева VI. Прохірон.
75. Виникнення феодальної держави в Болгарії. Закон Судний людям.
76. Виникнення Сербської держави. Законник Стефана Душана.
77. Виникнення і розвиток Арабського халіфату.
78. Особливості суспільного і державного ладу Арабського халіфату.
79. Джерела мусульманського права. Коран, Сунна, Іджма, Фетва, Кияс, Фірмани.

80. Право власності за мусульманським правом.
81. Шлюбно-сімейне і спадкове право за мусульманськими законами.
82. Злочин і покарання за мусульманським правом.
83. Особливості розвитку феодальної держави в Китаї.
84. Джерела права феодального Китаю.
85. Особливості розвитку феодального суспільства і держави в Японії.
86. Джерела права феодальної Японії.
87. Передумови утворення Російської централізованої держави. Місце церкви в цьому процесі.
88. Правове положення населення Росії в XV ст. Розвиток процесу покріпачення селянства.
89. Формування і зміцнення самодержавної влади в Московській державі. Боярська дума.
90. Розвиток російського феодального права. Судебники 1497 р. і 1550 р. Загальна характеристика.
91. Форми феодальної власності на землю за Судебниками 1497 р. і 1550 р.
92. Злочин і покарання по Судебниках 1497 р. і 1550 р.: поняття, види.
93. Станово-представницька монархія в Росії. Земські собори: склад, компетенція.
94. Соборне уложення 1649 р.: історія прийняття, джерела.
95. Правове положення населення за Соборним уложенням 1649 р.
96. Злочин і покарання за Соборним уложенням 1649 р.

МОДУЛЬ II

1. Передумови буржуазної революції в Англії. “Петиція про право” 1628 р. Основні етапи й особливості англійської буржуазної революції.
2. Пуританство як ідеологія буржуазної революції в Англії (пресвітеріанці, індепенденти, левеллери).
3. Утворення буржуазної держави в Англії. “Довгий парламент”.
4. Протекторат Кромвеля. “Знаряддя керування” 1653 р. в Англії.
5. Реставрація монархії в Англії в 1660 р. Габеас корпус акт 1679 р.
6. “Славна революція” 1688 р. і встановлення конституційної монархії в Англії. Білль про права 1689 р. Акт про престолонаслідування 1701 р.
7. Виникнення кабінету міністрів в Англії (“Відповідальний уряд”).
8. Виборчі реформи 1832 р., 1867 р., 1884–1885 рр. в Англії. Реформи місцевого управління і суду. Акт про парламент 1911 р.
9. Британська колоніальна імперія.
10. Особливості буржуазної революції кінця XVIII ст. у Північній Америці. Утворення США. Декларація незалежності 1776 р.
11. “Статті конфедерації” (1781 р.) – перша Конституція США.
12. Конституція США 1787 р.
13. Перші десять поправок, внесені в 1789–1791 р. у Конституцію США (Білль про права).
14. Громадянська війна Півночі і Півдня США. Другий цикл поправок у Конституцію США (13-та, 14-та, 15-та поправки).

15. Еволюція державного ладу США наприкінці XIX – на початку XX ст. (поправки до Конституції: 16-та, 17-та).
16. Загальна характеристика американської системи права.
17. Буржуазна революція 1789–1794 р. у Франції і її основні етапи.
18. Декларація прав людини і громадянина 1789 р. у Франції.
19. Основні положення французької Конституції 1791 р.
20. Якобінська диктатура 1793 р. у Франції.
21. Якобінська Конституція 1793 р. у Франції.
22. Переворот 9-го термідора 1794 р. Конституція 1795 р. Директорія у Франції.
23. Державний переворот 1799 р. (Наполеона Бонапарта). Консульство й імперія у Франції.
24. Розроблення і прийняття французького кодексу 1804 р. Його структура.
25. Фізичні особи у французькому цивільному кодексі 1804 р. (правоздатність і дієздатність).
26. Право приватної власності у французькому цивільному кодексі 1804 р.
27. Зобов'язальне право у французькому цивільному кодексі 1804 р.
28. Шлюбно-сімейне і спадкове право в Кодексі Наполеона.
29. Загальна характеристика кримінального кодексу 1810 р. у Франції.
30. Революція 18 березня 1871 р. у Франції. Проголошення Паризької Комуни. Декларація "До французького народу".
31. Державний лад Паризької Комуни.
32. Третя республіка у Франції. Конституція 1875 р.
33. Французька колоніальна імперія.
34. Німецький союз 1815 р.
35. Митний союз 1834 р. у Німеччині.
36. Революція 1848 р. і її вплив на розвиток німецьких держав.
37. Конституція Пруссії 1850 р.
38. Об'єднання Німеччини по "бісмарковському" шляху.
39. Державний устрій Німеччини 1871 р.
40. Розвиток і прийняття Німецького цивільного уложення (НЦУ) 1896 р.
41. Зобов'язальне право по НЦУ 1896 р.
42. Зміст права власності по НЦУ 1896 р.
43. Зміст і особливості "революції Мейдзи" 1867–1868 рр. у Японії.
44. Конституція Японії 1889 р.
45. Рух за введення конституційного правління в Китаї наприкінці XIX ст. "Сто днів реформ".
46. "Союзна ліга" Сун Ят-сена. Синьхайська революція 1911 р. у Китаї.
47. Юридичний зміст реформи по скасуванню кріпосного права в Російській імперії.
48. Судова реформа 1864 р. в Росії. Формування буржуазно-демократичних принципів судоустрою і судочинства.
49. Маніфест 17 жовтня 1905 р., його історико-правове значення.

50. Основні закони Російської імперії 23 квітня 1906 р., їх конституційний характер.
51. Реформи П. А. Столипіна, їх історико-правова роль.
52. Система органів влади після Лютневої революції 1917 р. у Росії.
53. Жовтневий переворот 1917 р. у Росії. Перші декрети радянської влади. Створення і затвердження радянської державної системи.
54. Розроблення і прийняття першої радянської Конституції 1918 р.
55. Перші радянські кодекси (1917–1919 рр.).
56. Перехід Радянської держави до НЕПу.
57. Створення нової соціалістичної федеративної держави. Конституція 1924 р.
58. Кодификація права в 1922–1926 рр.
59. Створення радянської судової системи. Судова реформа 1922 р.
60. Трансформація радянської політичної системи і державного апарату в 30–40-ті рр.
61. Конституція СРСР 1936 р. і конституційні перетворення.
62. Територіальні зміни в СРСР у передвоєнні роки.
63. Зміни в радянській правовій системі в роки Другої світової війни.
64. XX з'їзд КПРС, спроба ліквідації тоталітарної системи.
65. Розвиток конституційного законодавства 70-х рр. у СРСР.
66. Історія конституційного будівництва в СРСР.
67. Зміни в політичній системі СРСР періоду перебудови.
68. Розпад СРСР: причини, наслідки.
69. Листопадова революція 1918 р. у Німеччині. Утворення Веймарської республіки і прийняття Конституції 1919 р.
70. Встановлення режиму фашистської диктатури в Німеччині.
71. Встановлення режиму фашистської диктатури в Італії.
72. Причини переходу уряду США до "нового курсу" президента Ф. Рузвельта.
73. Право США після Першої світової війни. Поправки до Конституції: XVIII–XXVII.
74. Закон Тафта-Хартлі 1947 р. у США.
75. Закон Маккарена-Вуда "Про внутрішню безпеку" 1950 р. у США.
76. Основні зміни в державному ладі Великобританії в XX ст. Реформа парламенту і посилення ролі кабінету міністрів.
77. Розвиток англійського законодавства XIX–XX ст.
78. Франція в Другій світовій війні. Режим Віші.
79. Конституція Франції 1946 р.
80. Політичний режим Франції, створений Конституцією 1958 р.
81. Японська держава між двома світовими війнами. Фашизація японського державного ладу.
82. Конституція Японії 1947 р.
83. Становлення і розвиток сучасних правових систем: англосаксонська і континент.

6. Методи навчання

Словесні: лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; практичні: метод вправ, практична робота; наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

7. Форми контролю

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається відповідно за 100-бальою шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. №1371).

Рейтинг студента, бали	**Оцінка національна за результати складання**	
	екзаменів	**заліків**
90–100	**Відмінно**	**зараховано**
74-89	**Добре**	
60–73	**Задовільно**	
0-59	**Незадовільно**	**Не зараховано**

Для визначення *рейтингу* студента (слухача) із засвоєння дисципліни $\mathbf{R_{ДИС}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $\mathbf{R_{НР}}$ (до 70 балів): $\mathbf{R_{ДИС}=R_{НР}+R_{АТ}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. Електронний навчальний курс «Історія держави і права зарубіжних країн».

10.Рекомендована література
Основна

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн начальний посібник. – К., 2020.
2. Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. - Одеса: Одеська національна юридична академія. - К.: Істина, 2010. - 768 с.
3. Історія держави і права зарубіжних країн: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.М. Маймескулов, Д.А. Тихоненков, В.В. Россохін, С.І. Власенко; за ред..Л.М. Маймескулова. – Х.: Право, 2011.
4. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. Під заг. Ред.. Джужи О. М. - К.: НАВСУ, «Правові джерела», 2000. - 352 с.
5. Крестовська Н.М., Цвіркун О.Ф. Історія дердави і права зарубіжних країн: хрестоматія-практикум. – Х., 2010.
6. Макарчук В.С. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2009, - 624 с.
7. Трофанчук Г.І. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2019. - 448 с.
8. Хома Н.В. Історія держави і права зарубіжних країн. - К.: Каравела, 2003. - 408 с.
9. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн : у 2 т. / за ред. В. Гончаренка. – К., 1998.

Допоміжна

1.Історія держави і права зарубіжних країн (Середні віки та ранній новий час): Навч. посібник / Б.Й. Тищик та ін.; ред. Б.Й. Тищик. - Л.: Світ, 2006. - 696 с
2.Історія держави і права зарубіжних країн у схемах: для студ. І курсу / Уклад. С. І. Власенко та ін.; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007. - 34 с.
3.Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Середа, Г. М. Васильчук. - Запоріжжя: Запорізький національний унт", 2007 . Ч. 1. - 2007. - 296 с.
4.Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2005. - 592 с.
5.Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посіб. – 5-е. вид., доп. - К.: Атіка, 2006. - 680 с.
6.Шевченко О. Історія держави і права зарубіжних країн : хрестоматія для студентів юридичних вузів та факультетів. – К., 1995.
7.Шевченко О. Історія держави і права зарубіжних країн : курс лекцій. – К., 2000.
8.Юридичні терміни. Тлумачний словник/В.Г. Гончаренко, Т.П. Андрушко, Т.П. Базова, Н.В. Безсмертна; Гончаренко Владлен Гнатович, ред. - К.: Либідь, 2003. - 320 с.

11. Інформаційні ресурси

1. http://www.rada.kiev.ua/ – Верховна Рада України.
2. http://www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України.
3. http://www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України.
4. http://www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.